

III. RUIMTELIJK CONTEXT OP MACRO-NIVEAU

1. Positionering binnen de regio

1.1 *Landschappelijke structuur*

De regio wordt gekenmerkt door een bijzonder gevarieerd landschap. De “*Kustpolders*” situeren zich ten noorden van de stad Brugge. Dit gebied vormt een vlak open landschap met wijde vergezichten. Dit landbouwlandschap wordt gekenmerkt door verspreide bebouwing en kleine kerndorpen, grote percelen en ontbrekende of weinig dichte en meestal geknotte lineaire begroeiing, kronkelende wegen en talrijke sloten.

Het overige deel van de regio behoort tot de “*Zandstreek*”, waarin het “*Houtland*” veruit de grootste entiteit vormt. Dit landschap, waarvan de naam refereert naar de aanwezigheid van groenschermen op de perceelsranden, situeert zich ten zuiden van Brugge. Op vele plaatsen is het uitzicht weidser geworden door het verdwijnen van bomenrijen. Toch heeft het gebied een vrij gesloten karakter behouden, waarbij o.a. lintbebouwing een rol van betekenis speelt. De “*Oude veldgebieden*” vormen inclusies in het “*Houtland*”. Dit vlak tot lichtgolvend bosrijk landschap, waarvan de bodem niet echt geschikt is voor landbouw, wordt gekenmerkt door kwadratische akkers en weiden.

Ten zuidwesten van Brugge situeert zich een groot boscomplex op stuifzandgronden, met name “*het bosgebied Zedelgem – Sint-Andries*”. Dit gebied bestaat uit sterk begrensde ruimten waarbij naast bossen ook houtkanten een rol spelen. De bossen van Sint-Andries-Veld, Tillegem en Vloetenveld beslaan een groot deel van de oppervlakte. Daartussen bevinden zich kleine compartimenten landbouwgrond, vaak omheen verspreid staande huizen. Dorpskernen komen er niet voor. Sinds de jaren 1960 is het aandeel van residentiële bewoning er sterk toegenomen. De “*cuesta van Oedelem-Zomergem*”, die opduikt op ongeveer 8 km ten oosten van Brugge ter hoogte van Oedelem heeft een zachtgolvende topografie en biedt enige vergezichten. Open landbouwgronden worden er afgewisseld door enkele bospartijen.

Ten oosten van Brugge liggen de “*Moervaartdepressie*” en de “*Assebroekse meersen*”. De “*Moervaartdepressie*” is een vlakke, natte depressie met weinig bewoning, talrijke populierbossen en wijde vergezichten. De “*Assebroekse meersen*”, met een uitloper op het grondgebied van Beernem, is een lagergelegen overstromingsgebied voor een aantal waterlopen. Dit gebied bestaat uit een complex van graslanden, welke doorsneden worden door talrijke populieren- en knotwilgenrijen, en is door zijn overstroombaar karakter steeds onbebouwd gebleven.

Ten noorden van de gemeente (ten oosten van Brugge) kunnen nog twee landschapstypes onderscheiden worden, name het “*Meetjesland*” en een uitloper van de “*Dekzandrug Maldegem – Stekene*”. Deze laatste wordt gekenmerkt door een gesloten compartimentslandschap met talrijke boscomplexen en een microreliëf. De doorkijk is er vrij beperkt door bossen, groenschermen en bebouwing. Bij de Bergskens van Assebroek en Ryckvelde komen er landduinen voor. In het “*Meetjesland*” vormen wegen en bewoning de hoofdassen waarop de strookpercelering gestructureerd is.

Tot slot slingert de “*vallei van de Rivierbeek*” zich doorheen het Houtland. In de overstroombare, zacht glooiende vallei komen naast de weilanden met bomenrijen, ook enkele bossen voor. De bewoning is er schaars.

1.2 *Nederzettingsstructuur*

De gemeente Beernem bevindt zich vrij centraal in de driehoek gevormd door de steden Brugge, Torhout en Eeklo.

De stad Brugge, die langs zuidoostelijke zijde grenst aan Beernem, wordt omwille van zijn verzorgingsniveau, economische structuur en de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen (handel, overheidsdiensten, onderwijs, gezondheidszorg,...) beschouwd als een goed uitgeruste stad met een regionale karakter. De verstedelijking is concentrisch gegroeid, met uitwaaieringen langs de invalswegen (N9, N32 en N367), waardoor ook randgemeenten onder druk komen te staan.

De stad Eeklo ligt ten oosten van de gemeente Beernem en wordt beschouwd als een goed uitgeruste stad en vertoont een nog relatief sterke morfologische structuur met een stedelijk karakter en een goed functionerend stedelijk voorzieningenapparaat. Beernem heeft evenwel geen directe binding met Eeklo.

Ten zuidwesten van Beernem ligt de behoorlijk uitgeruste kleine stad Torhout, die zowel op het vlak van economische activiteiten als voorzieningen een verzorgend centrum is voor het omliggende gebied.

Voor het overige wordt de regio gekenmerkt door de aanwezigheid van diverse, verspreide landelijke kernen, waaronder Maldegem, Zedelgem, Aalter, Oostkamp,... Deze kernen, waar zich in bepaalde gevallen tevens industriële ontwikkelingen hebben voorgedaan, bezitten hoogstens een verzorgende rol op gemeentelijk niveau.

1.3 Lijninfrastructuur

De regio wordt op het vlak van infrastructuur gekenmerkt door de aanwezigheid van een grote diversiteit aan lijninfrastructuren, zowel naar soort als naar belang, en een sterke radiale gerichtheid op Brugge. Een ander opvallend gegeven is de parallelle ligging van diverse verkeers- en vervoersassen, waardoor er als het ware bundels ontstaan.

De belangrijkste infrastructuurbundel, bestaande uit de *A10/E40-autosnelweg* (Oostende – Brussel), de *spoorlijn 50A* (Oostende-Brugge-Gent-Brussel) en het *kanaal Gent – Brugge*, loopt diagonaal doorheen het zuidelijke gedeelte van het studiegebied.

Ten westen van Beernem kan een tweede infrastructuurbundel onderscheiden worden, weliswaar met een “noord-zuid”-gerichtheid. Deze bundel bestaat uit de *A17/E403-autosnelweg, de gewestwegen N32* (Brugge-Roeselare) en *N50* (Brugge-Kortrijk) en de *spoorlijn 66* (Brugge-Torhout-Roeselare). In het verlengde van deze bundel liggen het *Boudewijnkanaal* (Brugge – Zeebrugge) en de *gewestweg N31* (A17 – Zeebrugge).

Ten noorden van de gemeente Beernem lopen er nog een aantal belangrijke infrastructuren, waaronder de *N9*, de oude steenweg tussen Oostende en Brussel, en de *N49* die als autosnelweg fungeert tussen Knokke-Heist en Antwerpen. Daarnaast valt ook de aanwezigheid in het oog van diverse waterwegen, met name de *Damse Vaart*, het *Afleidingskanaal van de Leie* en het *Leopoldkanaal*.

De *N44* ligt ten oosten van Beernem en zorgt voor de verbinding tussen de A10/E40 (te Aalter) en de N49 (te Maldegem). Tot slot wordt de gemeente doorkruist door een aantal wegen met een eerder bovengemeentelijk karakter, zoals:

- de N337: een verbindingsweg tussen Knesselare en de stad Brugge, en waarlangs de kern Oedelem gelegen is;
- de N368: een verbindingsweg tussen Oudenburg en Knesselare, waarlangs Beernem, Sint-Joris en andere kernen gelegen zijn, en met aansluitingen op de N32, de A17, de N50,...;
- en de N370: een verbinding tussen de N368 te Beernem (kern) en de N35 te Lichtervelde (kern).

1.4 Economische structuur

De stad Brugge vormt de belangrijkste economische pool in de omgeving van de gemeente Beernem. Dit wordt niet alleen bepaald door de aanwezigheid van een grote concentratie aan bedrijven(terreinen) op de as Brugge-Zeebrugge, maar ook door de aanwezigheid van een goed ontwikkelde toeristisch-recreatieve sector.

Inzake de bedrijvigheid speelt vooral het aspect ontsluiting en bereikbaarheid, waarbij Brugge aansluit op belangrijke verkeers- en vervoersassen (waterwegen, wegen en spoorwegen) en zelfs beschikt over een zeehaven. Daarnaast beschikt Brugge over een bijkomende (cultuurhistorische) troef, met name de toeristische sector (met dag- en verblijfstoerisme).

Maar daarnaast zijn er ook belangrijke concentraties aan regionale bedrijfsactiviteiten terug te vinden in Eeklo, Maldegem, Aalter, Torhout en Zedelgem (Sint-Elooi). Deze gebieden hebben een niet-onbelangrijk aandeel op het vlak van tewerkstelling. Andere, weliswaar beperktere concentraties aan bedrijven kunnen aangetroffen worden in de landelijke kernen (Beernem, Oostkamp).

1.5 Open ruimtestructuur

Het noordelijke gedeelte van de gemeente behoort tot een groter aaneengesloten open ruimtegebied dat grensoverschrijdend gelegen is met Nederland en de provincie Oost-Vlaanderen. Zo worden de meer noordelijk gelegen 'polders' gekenmerkt door een uitgebreid netwerk van kreken en kanaaltjes, graslanden met een eigen micro-reliëf, sloten en poelen. Deze complexen hebben belangrijke natuurwaarden en fungeren als broed- en overwinteringsplaats van talrijke vogels.

Ten zuid(oost)en van Brugge situeert zich een bosgordel, bestaande uit boscomplexen en kasteelparken (het 'houtland'), dat samenhangt met de vroegere ontginning van de oude veldgebieden. Veel van deze gebieden waren vroeger schrale heidegebieden die in een later fase bebost werden. De veldgebieden vallen voornamelijk samen met de cuesta's van Oedelem en Herstberge. Andere eerder geïsoleerde veldgebieden situeren zich in de omgeving Vloethemveld – Sint-Andriesveld – Abdij Zevenkerken, Merkenveld - Hoogveld, Bulskampveld, Ryckvelde – Oedelemberg – Beverhoutsveld – Assebroekse Meersen,...

Daarnaast kunnen nog boscomplexen aangetroffen ter hoogte van Torhout (Groenhovebos), Knesselare (Drongengoedbos), Eeklo (Stuiverbossen), Aalter (Markette),...

Op diverse plaatsen wordt dit gebied doorsneden door nog (gedeeltelijk) vrij meanderende beeklopen, zoals de Rivierbeek, de Ringbeek, ... Tot slot beschikt het Kanaal Gent – Brugge nog over belangrijke natuurwaarden.

Kaart 16: Positionering binnen de regio